

Tereza Šálková, Analýza rostlinných makrozbytků z objektů sídliště doby bronzové v Březnici, okr. Tábor

Archeologický ústav, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Posudek vedoucího práce

Analýza rostlinných makrozbytků z pravěkých sídlišť je v České republice dosud spíše opomíjenou složkou environmentální archeologie. Práce Terezy Šálkové si vytkla za cíl alespoň částečně tuto mezeru vyplňovat. Příležitost k tomu se adeptce naskytla v průběhu archeologického výzkumu Ondřeje Chvojky na sídlišti v Březnici, které přísluší mladší době bronzové. Nebyla to rozhodně snadná záležitost: Tereza Šálková nejenže po zaškolení do metody vedla proplavování uloženiny z výplní zahloubených objektů, ale také archeobotanický materiál vytřídila a postupně prováděla determinaci všech rostlinných makrozbytků. Než budu komentovat výslednou práci jako celek, chtěl bych zdůraznit velké množství trpělivě odvedeného úsilí, které bylo vynaloženo, jakož i skutečnost, že adeptka, studentka oboru archeologie, musela zvládnout základy hraničního oboru.

Vlastní práce je členěna na textovou část obsahující v přehledném tvaru všechny nezbytné pasáže bakalářské práce podle zadání vedoucího (87 stran včetně literatury) a dále zhruba stejně stránkově rozsáhlé přílohy, tvořené obrázky a tabulkami. Po nezbytných úvodních pasážích zaujme bohatá rešerše stávajícího stavu archeobotanického výzkumu doby bronzové z České republiky, Slovenska, Rakouska, Bavorska a severní Itálie. Rešerše je členěna na základní vstupní informaci o předmětu autorčina výzkumu, dále pokračuje cenným a vyčerpávajícím přehledem jednotlivých nalezišť, z nichž je patrná jasná převaha slovenských nalezišť. Jedná se především o práce Evy Hajnalové. V České republice byla situace až do sklonku devadesátých let tristní, zlepšení přinesly až analýzy z posledních let, reprezentované například P. Kočárem (Hostivař) nebo Carol Palmer (Skalka u Velimi). Zvláště cenná je Tab. I., která sumarizuje dostupné poznatky z 52 nálezových kontextů, která ukazuje prezenci a absenci těch taxonů, které obvykle zařazujeme pod kategorii užitkové rostliny. Rešerše je cennou sumarizací současných znalostí o vztahu člověk-užitková rostlina-plodina na sídlištích doby bronzové v užší střední Evropě. Do budoucna doporučuji rozšířit rešerši o další země střední Evropy.

Jádro práce tvoří environmentálně archeologická a archeobotanická analýza 18 objektů z mladší doby bronzové v Březnici. Byla analyzována jen klíčová sezóna 2006, výzkum tedy disponuje směrem do budoucna dalším badatelským potenciálem. Autorka jakožto studentka oboru archeologie pojímá analýzu sídlištních objektů komplexně, tedy v přímé interakci archeologie a archeobotaniky. Celkem byla proplavena uloženina o objemu 962 litrů (97 vzorků) a determinováno 13 572 zuhelnatělých rostlinných makrozbytků. V podrobné analýze se autorka zabývá především absolutními a relativními četnostmi (frekvencemi výskytu) jednotlivých skupin užitkových rostlin, především nejčastěji se vyskytujícím prosem a ječmenem, ale i různými typy pšenic a luštěninami. Velmi užitečná pozorování vyplývají z porovnávání výskytů taxonů v jednotlivých typech objektů. Byla zde zjištěna dominance výskytu ječmene a prosa, což je velmi zajímavé a v kontextu sídlišť doby bronzové ne zcela očekávané. Vysvětlení tohoto jevu přinese doufám další autorčin výzkum březnického sídliště. Dalším pozoruhodným výsledkem je zjištění výskytu opletky obecné (*Fallopia convolvulus*) a merlíku bílého (*Chenopodium album*), jejichž význam a možné využití na pravěkých sídlištích autorka komentuje v diskusi. Metodicky správné je také porovnávání absolutních počtů jednotlivých taxonů

v jednotlivých objektech a na sídlišti jako celku (objekty z roku 2006) a frekvenci výskytu taxonů ve vzorcích, která je považovaná za ukazatel, vyhlazující náhodné kumulace taxonů. Velmi přehledný je také diagram na straně 76, umožňující celkový pohled na zkoumanou strukturu rostlinných makrozbytků z objektů, zjištěných v sezóně 2006. Tuto strukturu lze označit za reprezentativní: je ji možno, jak autorka činí, porovnávat s jinými středoevropskými nalezišti.

Práce Terezy Šálkové je kvalitním vstupem do světa environmentální archeologie. Velmi doporučuji v průběhu dalšího studia pokračovat v analýze dalších objektů z Březnice a dovést látku k publikaci v kvalitním mezinárodním časopise. Stávající výsledky autorčiny práce k takovému postupu přímo vybízejí. Adeptka prokázala schopnost samostatné vědecké práce a perspektivu dalšího badatelského růstu.

S ohledem na výše uvedené doporučuji ohodnotit její práci stupněm Výborně

V Českých Budějovicích dne 15. 5. 2008

Jaromír Beneš

